

PAAKIRJOITUS

Ystävyyden filosofia ei ole Jacques Derridan ja hänen samannimisen kirjansa varassa. Filosofisen ystävällisyyden ilmapiiri oli käsinkosketeltava *Suuressa filosofiatapahtumassa* toukokuun lopulla Tampere-talossa. Vaikka tällä kertaa saapuvilla olikin ”vain” noin tuhat filosofian ystävää, oli tunnelma vielä tiiviimpi ja intensiivisempi kuin kahdella edellisellä kerralla. Ainakaan itselläni ei ole koskaan ollut mahdolli-

suutta keskustella kaikesta mahdollisesta filosofiaan liittyvästä niin monen ja monenlaisen ihmisen kanssa. Puhe oli yhtä hyvin kirjavalinnoista, rationalismin kriteereistä, astrologian historiasta kuin kiusaamisen ja oikeutetun sodan käsitteistäkin.

Tampere-talon ja sen filosofiatapahtuman parasta antia eivät sittenkään ole vain esitelmät, niitä voi kuulla muuallakin, vaan monenlaiset sosiaaliset ja ammatilliset rajat rikkova, akateemisen ja maallikkojen filosofian yhteen saattava kanssakäyminen. David Hume, oppineisuuden ja seurallisuuden valtakuntien rajankävijä, varmastikin myhäilisi tyytyväisenä Tampereen menoa katsellessaan.

Eritoten ystävyyden suhteen on sanottava, ettei se filosofiatapahtumassa tarkoittanut erot ja ristiriidat unohtavaa hymistelyä tai filosofiaa huumaantumista. Kun Hans Küng puhui globaalista etiikastaan, eivät vain toiset luennoitsijat kohottaneet kulmiaan, vaan myös ”maallikot” aprikoivat, josko moinen länsimaisten oppineiden miesten aloittama ja johtama projekti taipuu kunnioittamaan muiden kulttuurien toiseutta ja vieläpä uskaltaa katsoa globaalia kapitalismia suoraan silmiin. Küng onnistuikin siinä missä hyvä opettaja: oppilas uskalsi provosoitua olemaan eri mieltä.

Uskallusta ei symposioiden kuulijakunnalta puuttunut! Olin todistamassa, kun Marjaana Kopperin ja Jan-Otto Anderssonin terävät alustukset poikivat joukon yleisöpuheen-vuoroja, joille voi huoletta antaa arvosanan ”erittäin laadukas”. Mistään auvoisesta yksimielisyydestä ei tässä ystävyyden ilmapiirissä käydyssä vilkkaassa keskustelussa ollut kysymys. Mutta ei myöskään muiden syyttelemisestä tai toiset ohittavista monologeista. Ystävyyys olikin sitä, että vallitsi keskusteleva erimielisyys ja toisen näkemykseen vakavasti suhtautuva dialogisuus. Cicerolaista ystävyyttä parhaimmillaan, sanoisin.

Tietenkin globalisaation ehdot ja edellytykset tuotetaan muualla kuin Tampere-talolla. Hatanpäällä, Nokian kolossien peiliseinien suojissa ahertaakin enenevä joukko globalisaation insinöörejä ja kauppiaita. En tiedä, oliko näitä kunnan hyviä veronmaksajia filosofiatapahtuman yleisössä - ehkä kännykät ja tukiasemat kaappaavat viikonloputkin. Sitä paitsi, voidaanhan tällaisetkin laitteet laskea mukaan ’kulttuurin’ laveaan määritelmään. Ajatelkaamme ”kommaria”, *Nokia Communicatoria*. Kulttuurituote nimeään myö-

ten! Kulttuurin määritelmän tuleekin olla laaja, jotta muistaisimme, ettei globalisaation arvomaailmaa määritellä niinkään filosofien voimin, vaan Hatanpäällä ja missä tahansa firmassa maailmanmarkkinoilla. Siksi ihmetyttääkin, että filosofiatapahtuman aihe kyseenalaistettiin joidenkin toimittajien voimin. Tapahtuman yleisöstä poiketen nämä eivät kuitenkaan arvostelleet ehdotuksia globaaliksi etiikaksi, vaan sitä että filosofit sellaisia ylipäätään tekevät. Herää epäily, että toimittajat olivat insinöörien ja kaupparatsujen asialla, kun kerran tahtoivat varata näille yksinoikeuden globalisaatioon. Vai menevätkö samat tyypit myös tietokone messuille ihmettelemään, mitä järkeä on puhua internetistä tai maailmanlaajuisista televerkoista? Toivottavasti menevät.

Suuri filosofiatapahtuma on antanut kansakunnan tasoisen esimerkin siitä, mitä on kun erilaiset ihmiset kohtaavat. Eivät vielä kovinkaan erilaiset. Missä olivat katukahviloista niin tutut somalit ja arabit tai hyvistä ravintoloistaan kiitosta saavat kiinalaiset? Milloin puhujan vietnamilainen nimi ei enää kätkeisi taakseen Alankomaiden kansalaista ja Yhdysvalloissa (sic!) oppinsa saanutta ja käsitteensä omaksunutta professoria? Toivottavasti pian, sillä silloin olisimme varmaankin siirtyneet globalisaation uuteen vaiheeseen, aikaan jolloin Küngin tehtävät ottaisi joku zairelainen naiskirjailija tai minareetin varjossa käsitteensä omaksunut viisas muslimi tai Brasilian sademetsissä arvostelukykyensä kehittänyt kulttuuri-ihminen.

Loppujen lopuksi niin ystävyyden filosofian kuin globaalien etiikankin kohtalonkysymys lienee se, uskaltaako luottaa muihinkin kuin kaltaisiinsa.

Mikko Lahtinen